

Bruxelles, 5.7.2023.
COM(2023) 432 final

ANNEX 1 – PART 1/4

PRILOG

Prijedlogu ODLUKE VIJEĆA

o sklapanju, u ime Europske unije, Naprednog okvirnog sporazuma između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane

NAPREDNI OKVIRNI SPORAZUM

IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA,

S JEDNE STRANE,

I REPUBLIKE ČILEA,

S DRUGE STRANE

PREAMBULA

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

ugovorne stranke Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, dalje u tekstu „države članice”,

i

EUROPSKA UNIJA,

s jedne strane,

i

REPUBLIKA ČILE, dalje u tekstu „Čile”,

s druge strane,

dalje u tekstu zajednički nazvane „stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR snažne kulturne, političke i gospodarske veze te odnose suradnje koji ih ujedinjuju,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost demokratskim načelima, ljudskim pravima i temeljnim slobodama, vladavini prava i dobrom upravljanju te postizanju održivog razvoja i borbi protiv klimatskih promjena, koji čine osnovu za partnerstvo i suradnju,

DIJELEĆI mišljenje da je širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke državnim i nedržavnim akterima jedna od najozbiljnijih prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti,

IMAJUĆI NA UMU znatan doprinos jačanju tih odnosa koji je ostvaren na temelju Sporazuma o pridruživanju između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane, potpisanog u Bruxellesu 18. studenoga 2002.,

NAGLAŠAVAJUĆI sveobuhvatnu prirodu svojeg odnosa i važnost uspostave dosljednog okvira za promicanje njegova razvoja,

UZIMAJUĆI U OBZIR želju da osuvremene postojeći Sporazum o pridruživanju kako bi se uzele u obzir nove političke i gospodarske okolnosti i napredak njihova partnerstva,

PREPOZNAJUĆI važnost snažnog i učinkovitog multilateralnog sustava koji se temelji na međunarodnom pravu radi očuvanja mira, sprečavanja sukoba, jačanja međunarodne sigurnosti i rješavanja zajedničkih problema,

POTVRĐUJUĆI svoju predanost jačanju suradnje u bilateralnim, regionalnim i globalnim pitanjima od zajedničkog interesa te upotrebi svih dostupnih alata za promicanje aktivnosti osmišljenih za razvoj aktivne i uzajamne međunarodne suradnje,

POZDRAVLJAJUĆI donošenje i poziv na provedbu Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030., donesenog na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a u Sendaiju 18. ožujka 2015., Akcijskog plana iz Addis Abebe s Treće međunarodne konferencije o financiranju razvoja, donesenog u Addis Abebi od 13. do 16. srpnja 2015., Rezolucije 70/1 koju je 25. rujna 2015. donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda i koja sadrži zaključni dokument „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030. i 17 ciljeva održivog razvoja” („Program do 2030.”), Pariškog sporazuma u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, sastavljenog u Parizu 12. prosinca 2015. („Pariški sporazum”), Novog programa za gradove, donesenog na Konferenciji UN-a o stanovanju i održivom urbanom razvoju (Habitat III) održanoj 20. listopada 2016. u Quitu („Novi program za gradove”) i obveza sa Svjetskog humanitarnog sastanka na vrhu, donesenih na Svjetskom humanitarnom sastanku na vrhu u Istanbulu 23. i 24. svibnja 2016.,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost promicanju održivog razvoja u gospodarskoj, socijalnoj i okolišnoj dimenziji, predanost razvoju međunarodne trgovine na način kojim se doprinosi održivom razvoju u tim trima dimenzijama, koje su prepoznate kao duboko povezane i međusobno se osnažuju te predanost promicanju postizanja ciljeva Programa do 2030.,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost proširenju i diversifikaciji trgovinskih odnosa u skladu sa Sporazumom iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, sastavljenim u Marakešu 15. travnja 1994., i posebnim ciljevima i odredbama utvrđenima u dijelu III. tog sporazuma,

ŽELEĆI ojačati gospodarske odnose, posebno one trgovinske i ulagačke, jačanjem i poboljšanjem pristupa tržištu te pridonošenjem gospodarskom rastu, istodobno imajući na umu potrebu za informiranjem javnosti o gospodarskom i socijalnom učinku štete nanese okolišu, neodrživim obrascima proizvodnje i potrošnje i s njima povezanim učincima na dobrobit ljudi,

UVJERENE da će ovaj Sporazum stvoriti pozitivno ozračje za rast održivih gospodarskih odnosa među njima, a posebno u sektorima trgovine i ulaganja koji su ključni za ostvarenje gospodarskog i socijalnog razvoja, tehnološku inovaciju i modernizaciju,

PREPOZNAJUĆI da se odredbama ovog Sporazuma štite ulaganja i ulagatelji te da im je svrha poticati uzajamno korisnu poslovnu aktivnost bez ugrožavanja prava stranaka na reguliranje u javnom interesu na svojim područjima,

PREPOZNAJUĆI blisku vezu između inovacija i trgovine, kao i važnost inovacija za gospodarski rast i društveni razvoj, potvrđujući interes za promicanje viših razina suradnje u području inovacija, istraživanja, znanosti, tehnologije, prometa i drugih srodnih područja te promičući sudjelovanje javnog i privatnog sektora,

POTVRĐUJUĆI svoju predanost jačanju suradnje u području pravosuđa, slobode i sigurnosti,

PREPOZNAJUĆI uzajamne koristi od poboljšane suradnje u području obrazovanja, zaštite okoliša, kulture, istraživanja i inovacija, zapošljavanja i socijalnih pitanja, zdravlja te u drugim područjima od zajedničkog interesa,

IZRAŽAVAJUĆI odlučnost da nastave jačati svoje odnose novim sporazumima o suradnji, kao i odlučnost da se takva suradnja provodi u korist trećih zemalja, kako je navedeno u Memorandumu o razumijevanju o međunarodnoj suradnji koji su stranke potpisale 2015., te stalnim sudjelovanjem Čilea u regionalnim programima Europske unije,

PODSJEĆAJUĆI na važnost različitih sporazuma koje su potpisali Europska unija i Čile, kojima se potiče politički dijalog i suradnja u svim sektorskim područjima odnosa između stranaka te povećavaju trgovina i ulaganja,

NAPOMINJUĆI da, ako stranke u okviru ovog Sporazuma odluče sklopiti posebne sporazume u području slobode, sigurnosti i pravosuđa koje Europska unija može sklapati u skladu s dijelom III. glavom V. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”), odredbe takvih budućih posebnih sporazuma ne bi obvezivale Irsku, osim ako Europska unija, istodobno s Irskom u pogledu njihovih prethodnih bilateralnih odnosa, obavijesti Čile da su takvi budućí posebni sporazumi postali obvezujući za Irsku kao dio Europske unije u skladu s Protokolom br. 21 o stajalištu Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravosuđa priloženim Ugovoru o Europskoj uniji („UEU”) i UFEU-u. Isto tako, sve naknadne unutarnje mjere Europske unije koje se mogu donijeti u skladu s dijelom III. glavom V. UFEU-a za provedbu ovog Sporazuma ne bi obvezivale Irsku, osim ako je priopćila svoju želju da sudjeluje u takvim mjerama ili da ih prihvati u skladu s Protokolom br. 21. Napominjući i da bi takvi budućí posebni sporazumi ili naknadne unutarnje mjere Europske unije bili obuhvaćeni opsegom Protokola br. 22 o stajalištu Danske priloženog UEU-u i UFEU-u,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

DIO I.

OPĆA NAČELA I CILJEVI

POGLAVLJE 1.

OPĆA NAČELA I CILJEVI

ČLANAK 1.1.

Ciljevi ovog Sporazuma

Ciljevi su ovog Sporazuma:

- (a) ponovno potvrditi pridruživanje između stranaka na temelju ojačanog partnerstva, pojačanog političkog dijaloga i pojačane suradnje u pitanjima od zajedničkog interesa, uključujući inovacije u svim primjenjivim područjima;
- (b) poticati povećanu trgovinu i ulaganja između stranaka širenjem i diversifikacijom njihovih trgovinskih odnosa, čime bi se trebalo pridonijeti većem gospodarskom rastu i poboljšanju kvalitete života; i

- (c) ojačati postojeći odnos suradnje između stranaka, uključujući međunarodnu suradnju za održivi razvoj i poticanje zajedničkog rada, u svrhu doprinosa provedbi Programa do 2030.

ČLANAK 1.2.

Opća načela

1. Stranke potvrđuju svoju snažnu potporu načelima iz Povelje Ujedinjenih naroda.
2. Poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda kako su utvrđeni u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, koju je 10. prosinca 1948. donijela Opća skupština UN-a, i u drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima u području ljudskih prava u kojima predmetne stranke sudjeluju kao stranke te načela vladavine prava i dobrog upravljanja kojima se podupiru unutarnje i međunarodne politike obiju stranaka čine ključan element ovog Sporazuma.
3. Stranke dijele stajalište da širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke državnim i nedržavnim akterima predstavlja veliku prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti.
4. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost tome da nastave promicati održivi razvoj u svim njegovim dimenzijama, čime se doprinosi postizanju međunarodno dogovorenih ciljeva održivog razvoja, što uključuje suradnju radi svladavanja globalnih izazova u području okoliša.

5. Stranke potvrđuju svoju predanost tome da rodna ravnopravnost te osnaživanje žena i djevojčica budu općeprihvaćene vrijednosti.
6. Stranke ponovno potvrđuju svoju potporu Deklaraciji Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda donesenoj 13. rujna 2007. i obvezi poštovanja kulturne raznolikosti i zaštite prava autohtonih naroda.
7. Stranke provode ovaj Sporazum na temelju zajedničkih vrijednosti, koje uključuju načela dijaloga, uzajamnog poštovanja, ravnopravnog partnerstva, multilateralizma, konsenzusa i poštovanja međunarodnog prava.

ČLANAK 1.3.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

- (a) „Sporazum o pridruživanju” znači Sporazum o pridruživanju između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 18. studenoga 2002.;
- (b) „Privremeni sporazum o trgovini” znači Privremeni sporazum o trgovini između Europske unije, s jedne strane, i Republike Čilea, s druge strane, koji se mora sklopiti;

- (c) „treća zemlja” znači država ili državno područje izvan teritorijalnog područja primjene ovog Sporazuma; i
- (d) „Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora” znači Bečka konvencija o pravu međunarodnih ugovora, sastavljena u Beču 23. svibnja 1969.

DIO II.

POLITIČKI DIJALOG I SURADNJA

POGLAVLJE 2.

POLITIČKI DIJALOG, VANJSKA POLITIKA, MEĐUNARODNI MIR

I SIGURNOST, UPRAVLJANJE I LJUDSKA PRAVA

ČLANAK 2.1.

Politički dijalog

1. Stranke jačaju svoj politički dijalog i suradnju na svim razinama putem razmjena i savjetovanja o bilateralnim, regionalnim, međunarodnim i multilateralnim pitanjima radi učvršćivanja pojačanog partnerstva.

2. Političkim dijalogom nastoji se:

- (a) promicati razvoj bilateralnih odnosa i jačati partnerstvo
- (b) jačati suradnja u regionalnim i globalnim izazovima i pitanjima
- (c) jačati institucionalne sposobnosti, što između ostalog uključuje modernizaciju države, decentralizaciju i promicanje međuinstitucijske suradnje.

3. Politički dijalog stranaka može se odvijati u sljedećim oblicima, prema uzajamnom dogovoru:

- (a) savjetovanja, sastanci i posjeti na vrhu;
- (b) savjetovanja, sastanci i posjeti na ministarskoj razini;
- (c) redoviti sastanci viših dužnosnika, uključujući politički dijalog na visokoj razini;
- (d) sektorski dijalozi, među ostalim razmjenu misija i stručnjaka o pitanjima od zajedničkog interesa;
- (e) razmjene izaslanstava i drugih kontakata između Nacionalnog kongresa Čilea i Europskog parlamenta.

ČLANAK 2.2.

Suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje

1. Stranke smatraju da je širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke državnim i nedržavnim akterima jedna od najozbiljnijih prijetnji međunarodnoj stabilnosti i sigurnosti. Stranke su stoga suglasne da će surađivati i pridonositi borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje te sredstava njegove isporuke punim poštovanjem svojih postojećih obveza iz međunarodnih ugovora i sporazuma o razoružanju i neširenju oružja, kao i drugih odgovarajućih međunarodnih obveza, i njihovom provedbom na nacionalnoj razini. Stranke su suglasne da ovaj stavak predstavlja ključan element ovog Sporazuma.

2. Stranke su nadalje suglasne da će surađivati i pridonositi suzbijanju širenja oružja za masovno uništenje i sredstava njegove isporuke:
 - (a) poduzimanjem mjera za potpisivanje i ratifikaciju svih ostalih mjerodavnih međunarodnih instrumenata ili pristupanje njima, prema potrebi, te za njihovu potpunu provedbu ;

 - (b) uspostavom učinkovitog sustava nacionalne kontrole izvoza, kojim se kontrolira izvoz kao i provoz robe povezane s oružjem za masovno uništenje, što uključuje kontrolu krajnje uporabe tehnologija dvojne namjene i učinkovite kazne za kršenja kontrole izvoza.

ČLANAK 2.3.

Ljudska prava, vladavina prava i dobro upravljanje

1. Stranke potiču redovit konstruktivan i opsežan dijalog o ljudskim pravima.
2. Stranke surađuju u promicanju i zaštiti ljudskih prava, među ostalim u pogledu ratifikacije i provedbe međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima, te u jačanju demokratskih načela i vladavine prava, promicanju rodne ravnopravnosti i suzbijanju svih oblika diskriminacije po svim osnovama.
3. Takva suradnja može obuhvaćati:
 - (a) potporu izradi i provedbi akcijskih planova u području ljudskih prava;
 - (b) promicanje ljudskih prava, među ostalim obrazovanjem i putem medija;
 - (c) jačanje nacionalnih i regionalnih institucija povezanih s ljudskim pravima, vladavinom prava i dobrim upravljanjem;
 - (d) poboljšanje suradnje s tijelima Ujedinjenih naroda za praćenje provedbe ugovora o ljudskim pravima i posebnih postupaka Vijeća za ljudska prava u skladu s općim načelima međunarodnog prava o ljudskim pravima;

- (e) poboljšanje koordinacije i suradnje unutar institucija Ujedinjenih naroda koje djeluju u području ljudskih prava te relevantnih regionalnih i multilateralnih foruma;
- (f) jačanje nacionalnih, regionalnih i decentraliziranih kapaciteta za primjenu demokratskih načela i prakse, što uključuje promicanje izbornih postupaka u skladu s međunarodnim demokratskim standardima;
- (g) jačanje dobrog, neovisnog i transparentnog upravljanja na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini, promicanje odgovornosti i transparentnosti institucija te podupiranje sudjelovanja građana i uključenosti civilnog društva;
- (h) suradnju i koordinaciju, prema potrebi, među ostalim u trećim zemljama, radi jačanja demokratskih načela, ljudskih prava i vladavine prava, što uključuje postojanje neovisnog pravosudnog sustava, jednakost pred zakonom, pristup učinkovitoj pravnoj javnoj potpori za ljude te pravo na pošteno suđenje, zakonito postupanje i pristup pravosuđu;
- (i) promicanje univerzalnosti međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i poticanje trećih strana da ispune svoje obveze u tom području;
- (j) rad na osiguravanju odgovornosti za kršenja i povrede ljudskih prava te osiguravanje pristupa pravnom lijeku za žrtve takvih kršenja i povreda.

ČLANAK 2.4.

Rodna ravnopravnost te osnaživanje žena i djevojčica

1. Stranke promiču rodnu ravnopravnost, potpuno ostvarivanje svih ljudskih prava svih žena i djevojčica te njihovo osnaživanje. Priznaju da je nužnost rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i djevojčica sama po sebi cilj, ali istodobno ima i ulogu pokretača demokracije, održivog i uključivog razvoja, mira i sigurnosti. Stranke razmjenjuju najbolje primjere iz prakse i istražuju daljnje programe suradnje i potencijalne sinergije između odgovarajućih inicijativa kao što su politike i programi, u skladu s međunarodnim standardima i obvezama kao što su Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), koju je donijela Opća skupština UN-a 18. prosinca 1979., opće preporuke Odbora UN-a za uklanjanje diskriminacije žena, Pekinška deklaracija i Platforma za djelovanje, donesene na Četvrtoj svjetskoj konferenciji žena održanoj u Pekingu od 4. do 15. rujna 1995., Program djelovanja donesen na Međunarodnoj konferenciji o stanovništvu i razvoju održanoj u Kairu od 5. do 13. rujna 1994. i ishod njihovih revizijskih konferencija, Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a (RVSUN) 1325 (2000.) o Programu do 2030. i odgovarajuće naknadne rezolucije o ženama, miru i sigurnosti te drugi međunarodni sporazumi o rodnoj ravnopravnosti i ljudskim pravima žena i djevojčica kojih su stranke.

2. Takva suradnja može obuhvaćati:

- (a) suradnju radi postizanja svih ciljeva održivog razvoja, posebno cilja br. 5 i ciljeva koje on obuhvaća;

- (b) promicanje, zaštitu i ostvarivanje svih ljudskih prava svih žena i djevojčica; sprečavanje, suzbijanje i kazneni progon svih oblika nasilja, diskriminacije i uznemiravanja žena i djevojčica u javnoj i privatnoj sferi te aktivno promicanje ljudskih prava žena i djevojčica u skladu s relevantnim međunarodnim okvirom;
- (c) aktivno promicanje sustavnog uključivanja rodne perspektive; jačanje dijaloga i suradnje u promicanju rodne ravnopravnosti i nediskriminacije, socijalnog dijaloga, zaštite i uključenosti, programa za dostojanstven rad i politike zapošljavanja;
- (d) podupiranje razvoja i provedbe nacionalnog akcijskog plana o RVSUN-u 1325 (2000), kao i provedbe Programa o ženama, miru i sigurnosti koji se sastoji od RVSUN-a 1325 (2000) i pripadajućih naknadnih rezolucija;
- (e) promicanje političkog sudjelovanja i vodstva žena, kao i njihova pristupa kvalitetnom obrazovanju, ekonomskom osnaživanju i vodstvu te većeg sudjelovanja u svim područjima života, što uključuje političku, društvenu, gospodarsku i kulturnu sferu;
- (f) jačanje nacionalnih i regionalnih institucija posebnim mjerama za rješavanje pitanja povezanih s nasiljem nad ženama i djevojčicama, uključujući sprečavanje i zaštitu od svih oblika seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja i uznemiravanja mehanizmima istrage i utvrđivanja odgovornosti, pružanjem skrbi i potpore žrtvama i promicanjem uvjeta sigurnosti i zaštite za žene i djevojčice;

- (g) učinkovitu brigu o promicanju, poštovanju i zaštiti ljudskih prava žena i djevojčica, suzbijanje svih vrsta diskriminacije i nasilja nad njima, što uključuje i nasilje usmjereno na borbe za ljudska prava žena, osiguravanje pristupa pravosuđu i poduzimanje potrebnih koraka za okončanje nekažnjavanja;
- (h) poboljšanje suradnje s relevantnim tijelima Ujedinjenih naroda i drugim međunarodnim organizacijama;
- (i) aktivno promicanje rodne analize i sustavno integriranje rodne perspektive u sva pitanja povezana s mirom i sigurnošću uz osiguranje vodstva žena i njihova konstruktivnog sudjelovanja u mirovnim procesima, posredovanju, rješavanju sukoba i izgradnji mira, kao i u civilnim i vojnim misijama i operacijama.

ČLANAK 2.5.

Međunarodna sigurnost i kibernetički prostor

Stranke će ojačati suradnju i razmjenu mišljenja u području kibernetičke sigurnosti i u pogledu upotrebe informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u kontekstu međunarodnog mira i sigurnosti, među ostalim o normama, načelima odgovornog ponašanja država, poštovanju postojećeg međunarodnog prava u kibernetičkom prostoru, razvoju mjera za izgradnju povjerenja i izgradnji kapaciteta.

ČLANAK 2.6.

Borba protiv terorizma

1. Stranke ponovno potvrđuju važnost borbe protiv terorizma i surađuju u sprečavanju i suzbijanju terorističkih činova u skladu s međunarodnim pravom i svojim zakonodavstvom te vladavinom prava. Stranke posebno surađuju:

- (a) u okviru potpune provedbe svih mjerodavnih rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a i Opće skupštine UN-a, međunarodnih konvencija i instrumenata;
- (b) promicanjem suradnje među državama članicama UN-a radi djelotvorne provedbe Globalne antiterorističke strategije UN-a, koju je Opća skupština UN-a donijela 8. rujna 2006.;
- (c) razmjenom najboljih primjera iz prakse u sprečavanju radikalizacije koja vodi k nasilnom ekstremizmu i u borbi protiv terorizma;
- (d) razmjenom informacija o terorističkim skupinama i njihovim mrežama potpore u skladu s nacionalnim i međunarodnim pravom te podupiranjem regionalnih inicijativa za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva u borbi protiv terorizma kada je to izvedivo, uz potpuno poštovanje ljudskih prava, prava na privatnost i vladavine prava.

ČLANAK 2.7.

Sigurnost građana

1. Stranke surađuju u području sigurnosti građana. Potvrđuju da sigurnost građana nadilazi nacionalne i regionalne granice te zahtijeva širi dijalog i suradnju koja ima i regionalnu i biregionalnu dimenziju.

Stranke prepoznaju važnost borbe protiv organiziranog kriminala i trgovine drogom u jačanju sigurnosti građana. Obvezuju se da će podupirati biregionalne dijaloge i suradnju u području sigurnosti građana.

2. Stranke mogu razmjenjivati na dokazima utemeljena iskustva i najbolje primjere iz prakse o izradi i provedbi politika povezanih sa sprečavanjem nasilja i kriminala, kao i o sustavima za mjerenje i procjenu nasilja, kriminala i nesigurnosti.

Stranke mogu razmjenjivati na dokazima utemeljene najbolje primjere iz prakse u pogledu zaštite žrtava kaznenih djela u kontekstu sigurnosti građana.

3. Kad je riječ o prevenciji, stranke mogu poticati javne politike usmjerene na sprečavanje nasilja, s posebnim naglaskom na sprečavanje nasilja protiv mladih i rodno uvjetovanog nasilja.

4. Stranke mogu razmjenjivati iskustva i najbolje primjere iz prakse u područjima kao što su promicanje kulture koja potiče mir i nenasilje, poštovanje zakona, rehabilitacija, reintegracija u društvo i korektivna pravda. U pravnim propisima stranaka kojima se uređuju odgovarajući zatvorski sustavi trebali bi se odražavati međunarodni standardi i norme.

ČLANAK 2.8.

Malo i lako oružje i drugo konvencionalno oružje

1. Stranke prepoznaju da nezakonita proizvodnja, prijenos i promet malog i lakog oružja, uključujući streljivo za to oružje, kao i njegovo pretjerano gomilanje, loše upravljanje njime, zalihe osigurane na neodgovarajući način i nekontrolirano širenje i dalje predstavljaju ozbiljnu prijetnju miru i međunarodnoj sigurnosti.
2. Stranke su suglasne provoditi svoje obveze djelovanja protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem te drugim konvencionalnim oružjem, uključujući streljivo za to oružje, u okviru postojećih međunarodnih sporazuma i Protokola UN-a protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, donesenog Rezolucijom UN-a 55/255 od 31. svibnja 2001., te rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, kao i svojih obveza u okviru drugih međunarodnih instrumenata koji se primjenjuju u ovom području, kao što je Akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem u svim njezinim aspektima, donesen 20. srpnja 2001.
3. Stranke prepoznaju važnost domaćih sustava kontrole za prijenos konvencionalnog oružja u skladu s postojećim međunarodnim normama i propisima. Stranke prepoznaju važnost odgovorne primjene takvih kontrola kao doprinosa međunarodnom i regionalnom miru, sigurnosti i stabilnosti, smanjenju ljudske patnje te sprečavanju preusmjerenja konvencionalnog oružja.

4. Stranke se u tom smislu obvezuju u cijelosti provesti Ugovor o trgovini oružjem, donesen u New Yorku 2. travnja 2013., i surađivati jedna s drugom u okviru Ugovora, među ostalim u promicanju univerzalizacije i potpune provedbe tog Ugovora u svim državama članicama UN-a.

5. Stranke se stoga obvezuju surađivati i osigurati koordinaciju, komplementarnost i sinergiju u nastojanjima da uredi ili poboljšaju uređenje međunarodne trgovine konvencionalnim oružjem te spriječe, suzbiju i iskorijene nezakonitu trgovinu oružjem.

ČLANAK 2.9.

Međunarodni kazneni sud

1. Stranke prepoznaju da najteža kaznena djela koja se tiču međunarodne zajednice ne smiju ostati nekažnjena te nastoje osigurati djelotvornu istragu i progon takvih kaznenih djela poduzimanjem mjera na nacionalnoj razini i jačanjem međunarodne suradnje, među ostalim s Međunarodnim kaznenim sudom („ICC”).

2. Stranke promiču univerzalnu ratifikaciju Rimskog statuta Međunarodnoga kaznenog suda ili pristupanje tom statutu („Statut”) i rade na njegovoj djelotvornoj nacionalnoj provedbi u državama strankama ICC-a. Stranke prema potrebi razmjenjuju najbolje primjere iz prakse povezane s donošenjem nacionalnih zakona i poduzimaju mjere za zaštitu cjelovitosti Statuta.

ČLANAK 2.10.

Suradnja u području međunarodnog upravljanja krizama

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost suradnji u promicanju mira i međunarodne sigurnosti, među ostalim suradnji u cilju razvoja rodne dimenzije u području međunarodnog mira i sigurnosti.
2. Stranke koordiniraju aktivnosti upravljanja krizama, što uključuje suradnju u operacijama za upravljanje krizama.
3. Stranke rade na provedbi Sporazuma između Europske unije i Republike Čilea o uspostavi okvira za sudjelovanje Republike Čilea u operacijama Europske unije za upravljanje krizama, potpisanog u Bruxellesu 30. siječnja 2014.

POGLAVLJE 3.

PRAVOSUĐE, SLOBODA I SIGURNOST

ČLANAK 3.1.

Pravosudna suradnja

1. Stranke jačaju postojeću suradnju u području uzajamne pravne pomoći i izručenja na temelju relevantnih međunarodnih sporazuma. Stranke jačaju postojeće mehanizme i prema potrebi razmatraju razvoj novih mehanizama za olakšavanje međunarodne suradnje u tom području. Takva suradnja, prema potrebi, obuhvaća pristupanje relevantnim međunarodnim instrumentima i njihovu provedbu te bližu suradnju s drugim relevantnim mrežama međunarodne pravne suradnje.
2. Stranke razvijaju pravosudnu suradnju u građanskim i trgovačkim stvarima, posebno u pogledu pregovora o multilateralnim konvencijama o pravosudnoj suradnji u građanskim stvarima, uključujući konvencije Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu, u području međunarodne pravne suradnje i parničnih sporova te zaštite djece, kao i u pogledu ratifikacije i provedbe tih konvencija.
3. Stranke surađuju na promicanju uporabe elektroničkih sredstava za prijenos dokumenata, prema potrebi, kao i visokih standarda zaštite osobnih podataka, u svrhu međunarodne pravosudne suradnje.

ČLANAK 3.2.

Svjetski problem droga

1. Stranke surađuju kako bi uspostavile jedinstven i uravnotežen pristup pitanju droga utemeljen na dokazima radi:

- (a) provedbe inicijativa za smanjenje potražnje i povezanih mjera, što uključuje prevenciju i liječenje te reintegraciju u društvo, kao i drugih pitanja povezanih sa zdravljem;
- (b) osiguravanja dostupnosti kontroliranih tvari i pristupa tim tvarima isključivo u medicinske i znanstvene svrhe, uz istodobno sprečavanje njihove zlouporabe;
- (c) provedbe inicijativa za smanjenje opskrbe i povezanih mjera, kao što su učinkovita provedba zakona i odgovori na kaznena djela povezana s drogama, borba protiv pranja novca, borba protiv nezakonite trgovine drogom, što uključuje trgovinu drogom olakšanu internetom, te promicanja pravosudne suradnje;
- (d) usmjeravanja na međusektorska pitanja: droge i ljudska prava, mladež, djecu, rodna pitanja, žene i zajednice, među ostalim putem mjera za suradnju i zajedničko djelovanje u cilju poticanja razvoja programa i djelovanja za obrazovanje i reintegraciju, čime se omogućuje smanjenje potražnje za drogama i psihotropnim tvarima;

- (e) razmjene informacija i najboljih primjera iz prakse o promjenjivim okolnostima, trendovima i postojećim okolnostima, novim i trajnim izazovima i prijetnjama, što uključuje nove psihoaktivne tvari; to može uključivati smanjenje potražnje za drogama i forenzičku analizu materijala, kao što su zaplijenjeni prekursori za droge;
- (f) jačanja međunarodne suradnje, što uključuje rješavanje problema zlouporabe prekursora za droge, osnovnih kemikalija i proizvoda ili pripravaka koji ih sadržavaju, a koji se upotrebljavaju za nedopuštenu proizvodnju opojnih droga, psihotropnih tvari i novih psihoaktivnih tvari;
- (g) jačanja alternativnog razvoja, regionalne, međuregionalne i međunarodne suradnje u području uravnotežene politike kontrole droga usmjerene na razvoj.

2. Stranke surađuju na ostvarivanju tih ciljeva, među ostalim, kad je to moguće, poticanjem trećih zemalja koje to još nisu učinile da ratificiraju i provedu postojeće međunarodne konvencije i protokole o kontroli droga kojih su stranke. Stranke svoje postupanje temelje na svojim mjerodavnim zakonima i propisima, na općeprihvaćenim načelima u skladu s relevantnim konvencijama UN-a o kontroli droga i na preporukama navedenima u zaključnom dokumentu posebnog zasjedanja Opće skupštine UN-a o svjetskom problemu droga iz 2016. naslovljenom „Naša zajednička obveza učinkovitog rješavanja i suzbijanja svjetskog problema droge” kao najnovijem međunarodnom konsenzusu o svjetskoj politici u području droga, kako bi se sagledala provedba obveza preuzetih radi zajedničkog rješavanja i suzbijanja svjetskog problema droga.

ČLANAK 3.3.

Međunarodne migracije i azil

1. Stranke surađuju i razmjenjuju mišljenja u okviru svojih zakona, propisa i nadležnosti u području migracija, što uključuje zakonite i nezakonite migracije, trgovanje ljudima i krijumčarenje migranata, migracije i razvoj, azil i međunarodnu zaštitu, vraćanje, ponovni prihvat, integraciju, te vize i upravljanje granicama.
2. Stranke surađuju, među ostalim, putem moguće tehničke suradnje, na razmjeni informacija i dobrih primjera iz prakse povezanih s politikama, propisima, institucijama i civilnim društvom, uz razmjenu statističkih i drugih podataka o migracijama.
3. Stranke surađuju kako bi spriječile nezakonite migracije i suzbile krijumčarenje migranata.
U tu svrhu:
 - (a) Čile je dužan, na zahtjev države članice i ako nije drukčije predviđeno posebnim sporazumom, bez dodatnih formalnosti ponovno prihvatiti sve svoje građane koji nezakonito borave na državnom području te države članice;
 - (b) svaka država članica dužna je, na zahtjev Čilea i ako nije drukčije predviđeno posebnim sporazumom, bez dodatnih formalnosti ponovno prihvatiti sve svoje građane koji nezakonito borave na državnom području Čilea;

- (c) države članice i Čile dužni su svojim državljanima izdati odgovarajuće putne isprave za potrebe iz točaka (a) i (b) ili prihvatiti upotrebu europskih putnih isprava za vraćanje;
- (d) stranke su međusobno suglasne dogovoriti poseban sporazum kojim se utvrđuju obveze u pogledu ponovnog prihvata, što uključuje oblike dokaza za utvrđivanje državljanstva. Sporazum može uključivati i obvezu ponovnog prihvata osoba koje su državljani trećih zemalja, u skladu s mjerodavnim pravom stranaka.

4. Stranke se obvezuju poboljšati međunarodnu suradnju u području migracija u svim dimenzijama, među ostalim u okviru Ujedinjenih naroda, posebno u rješavanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, poštujući pritom nacionalne nadležnosti.

ČLANAK 3.4.

Konzularna zaštita

Diplomatska i konzularna tijela država članica koje imaju predstavništvo dužna su pružiti zaštitu svakom državljaninu države članice koja nema stalno predstavništvo u Čileu koje je stvarno u mogućnosti pružiti konzularnu zaštitu u tom predmetu pod istim uvjetima kao i svojim državljanima.

ČLANAK 3.5.

Pranje novca i financiranje terorizma

Stranke surađuju radi sprečavanja i djelotvorne borbe protiv upotrebe financijskih institucija i određenih nefinancijskih poduzeća i zanimanja za financiranje terorizma i pranje prihoda od kriminalnih aktivnosti. U tu svrhu razmjenjuju informacije u okviru svojih zakonodavstava i surađuju kako bi se osigurala djelotvorna i potpuna provedba preporuka Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF). Takva suradnja može obuhvaćati, među ostalim, pronalaženje, zapljenu, oduzimanje, praćenje, identifikaciju i povrat imovine ili sredstava povezanih s prihodima od kriminalnih aktivnosti.

ČLANAK 3.6. 6.

Izvršavanje zakonodavstva te borba protiv korupcije i prekograničnog organiziranoga kriminala

1. Stranke surađuju i razmjenjuju mišljenja o borbi protiv prekograničnog organiziranog, gospodarskog i financijskog kriminala, trgovine drogom i nedopuštenih droga, trgovine ljudima i drugih povezanih oblika iskorištavanja, korupcije, krivotvorenja, krijumčarenja i nezakonitih transakcija poštovanjem međusobnih međunarodnih obveza u tom području, među ostalim u pogledu uzajamne pravne pomoći i učinkovite suradnje u povratu imovine ili sredstava stečenih kaznenim djelima.

2. Stranke će razmjenjivati iskustva i najbolje primjere iz prakse utemeljene na dokazima pri izradi i provedbi politika povezanih s borbom protiv korupcije i prekograničnog organiziranog kriminala.
3. Stranke uspostavljaju dijalog i suradnju u području izvršavanja zakonodavstva, među ostalim kontinuiranom strateškom suradnjom s Europolom, kao i stratešku pravosudnu suradnju, među ostalim putem Eurojusta.
4. Stranke nastoje surađivati u okviru međunarodnih foruma kako bi prema potrebi promicale poštovanje i provedbu Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranoga kriminala, donesene 15. studenoga 2000. Rezolucijom UN-a 55/25, i pripadajućih protokola.
5. Stranke promiču provedbu Konvencije UN-a protiv korupcije donesene 31. listopada 2003. Rezolucijom UN-a 58/4 i Mehanizma za preispitivanje provedbe Konvencije UN-a protiv korupcije uspostavljenog na Konferenciji država potpisnica Konvencije UN-a protiv korupcije održanoj u Dohi od 9. do 13. studenoga 2009. („Mehanizam za preispitivanje”), među ostalim poštovanjem načela transparentnosti i sudjelovanjem civilnog društva u mehanizmu za preispitivanje.
6. Stranke prepoznaju važnost suzbijanja korupcije u međunarodnoj trgovini i ulaganjima te u tu svrhu ugovaraju detaljnije odredbe utvrđene Protokolom o sprečavanju i suzbijanju korupcije, koji je priložen ovom Sporazumu.

7. Kad je riječ o borbi protiv korupcije, stranke su posebno suglasne:
- (a) da će razmjenjivati relevantne informacije i najbolje primjere iz prakse u pitanjima kao što su integritet, javna transparentnost i borba protiv korupcije;
 - (b) da će razmjenjivati informacije i najbolje primjere iz prakse, što uključuje kampanje za informiranje i obrazovne metode o borbi protiv korupcije.

ČLANAK 3.7.

Kiberkriminalitet

1. Stranke prepoznaju da je kiberkriminalitet globalni problem koji zahtijeva odgovor na globalnoj razini.
2. Stranke će pojačati suradnju u sprečavanju i borbi protiv kibernetičkog kriminala. U tu će svrhu razmjenjivati informacije i najbolje primjere iz prakse u skladu sa svojim zakonima i međunarodnim obvezama, kao što je Konvencija Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu, potpisana u Budimpešti 23. studenoga 2001. („Budimpeštanska konvencija”), na način kojim se u potpunosti poštuju ljudska prava i u granicama svoje odgovornosti.
3. Stranke će razmjenjivati informacije o obrazovanju i osposobljavanju istražitelja i drugih stručnjaka ili tužitelja specijaliziranih za računalna kaznena djela i digitalnu forenzičku znanost te mogu provoditi zajedničke aktivnosti osposobljavanja na obostranu korist ili na korist trećih strana.

4. Stranke nastoje surađivati kako bi, prema potrebi, pružile pomoć i potporu drugim državama u izradi odgovarajućih zakona i politika te uspostavi prakse, obrazovanja i osposobljavanja usklađenih s Budimpeštanskom konvencijom, priznajući je kao međunarodni standard u sprečavanju i borbi protiv kibernetičkog kriminala.

ČLANAK 3.8.

Zaštita osobnih podataka

1. Stranke prepoznaju važnost zaštite temeljnih prava na privatnost i zaštitu osobnih podataka. Stranke surađuju kako bi osigurale poštovanje tih temeljnih prava, među ostalim u području izvršavanja zakonodavstva te pri sprečavanju i suzbijanju terorizma i drugih teških prekograničnih kaznenih djela.

2. Stranke surađuju u promicanju visoke razine zaštite osobnih podataka. Suradnja na bilateralnoj i multilateralnoj razini može uključivati izgradnju kapaciteta, tehničku pomoć, razmjenu informacija i stručnog znanja te suradnju preko regulatornih partnera u međunarodnim tijelima prema uzajamnom dogovoru stranaka.

POGLAVLJE 4.

ODRŽIVI RAZVOJ

ČLANAK 4.1.

Održivi razvoj

1. Stranke promiču održivi razvoj u njegovim trima dimenzijama – socijalnoj, gospodarskoj i okolišnoj – na uključiv i uravnotežen način putem dijaloga, zajedničkog djelovanja, razmjene najboljih primjera iz prakse, dobrog upravljanja na svim razinama, kohezivnih nacionalnih strategija održivog razvoja i mobilizacije financijskih sredstava, koristeći se na najbolji mogući način postojećim i budućim instrumentima.
2. Stranke rješavaju probleme povezane s ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja davanjem prednosti potrebama i nacionalnoj odgovornosti svake stranke, uzimajući u obzir regionalni i lokalni kontekst, te stvaranjem sinergija i izgradnjom partnerstava s relevantnim dionicima u tom području, uključujući civilno društvo, lokalne vlasti, privatni sektor, neprofitne organizacije i akademsku zajednicu. Prepoznajući središnju ulogu vlada u promicanju razvoja, stranke će surađivati kako bi poticale i privatni sektor, posebno mala i srednja poduzeća, da u svojoj praksi uzimaju u obzir održivi razvoj.

3. Stranke prepoznaju važnost sredstava provedbe, koja uključuju financiranje, prijenos tehnologije, tehničku suradnju i izgradnju kapaciteta, u ostvarivanju i praćenju Programa do 2030. putem više izvora, što uključuje državu, civilno društvo, privatni sektor i druge aktere. U tom pogledu obvezuju se da će nastaviti raditi na jačanju međunarodne suradnje, među ostalim promicanjem primjene inovativnih sredstava u cilju postizanja održivog razvoja.
4. Stranke surađuju kako bi poboljšale održivost u obrascima potrošnje i proizvodnje te nastoje poduzimati mjere usmjerene na odvajanje gospodarskog rasta od uništavanja okoliša, među ostalim putem kružnog gospodarstva, javnih politika i poslovnih strategija.
5. Stranke bi trebale promicati odgovorno, održivo i učinkovito korištenje prirodnim resursima.
6. Stranke bi trebale podizati svijest o gospodarskim i društvenim posljedicama štete nanosene okolišu i s njom povezanim učincima na dobrobit ljudi, među ostalim na temelju znanstveno utemeljenih dokaza.
7. Stranke održavaju redoviti strukturirani politički dijalog o održivom razvoju i postizanju ciljeva održivog razvoja kako bi poboljšale koordinaciju politika u pitanjima od zajedničkog interesa te kvalitetu i učinkovitost te koordinacije.
8. Stranke surađuju na uključivanju rodniha pitanja u sve politike i instrumente.

9. Razvojna suradnja provodi se u skladu s relevantnim međunarodno dogovorenim načelima i politikama koje primjenjuju obje stranke.

ČLANAK 4.2.

Međunarodna suradnja

1. Stranke prepoznaju uzajamnu korisnost međunarodne suradnje i njezinu vrijednost u promicanju procesa održivog razvoja.
2. Stranke će poticati trostranu suradnju s trećim zemljama u pitanjima od zajedničkog interesa na način kojim se u potpunosti poštuju strategije i prioriteti korisnika. Promiču jačanje regionalne integracije unutar Latinske Amerike i Kariba te prepoznaju stratešku važnost uključive biregionalne suradnje.

ČLANAK 4.3.

Okoliš

1. Stranke su suglasne da je potrebno zaštititi okoliš te čuvati i obnavljati prirodne resurse i njima upravljati na održiv način.

2. Stranke će posebno surađivati u pitanjima kao što su prava pristupa u području okoliša, bioraznolikost i zaštićena područja, zemljište i tlo, voda, kvaliteta zraka, praćenje okoliša, procjena utjecaja na okoliš, gospodarenje otpadom, proširena odgovornost proizvođača, recikliranje i upravljanje kemijskim tvarima, procjena učinka prijevoza i upravljanje njime.

3. Stranke prepoznaju važnost globalnog upravljanja okolišem, uključujući provedbu multilateralnih sporazuma u području okoliša kojih su stranke, a prema potrebi i rezolucija Skupštine Ujedinjenih naroda za okoliš i drugih relevantnih foruma, za rješavanje pitanja od zajedničkog interesa u pogledu okoliša. Svaka stranka ponovno potvrđuje svoju predanost provedbi multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša kojih je stranka.

4. Stranke jačaju svoju suradnju u području zaštite okoliša i zdravlja ljudi te uključivanja pitanja okoliša u sve sektore suradnje, prema potrebi, posebno u pogledu:
 - (a) promicanja dobrog upravljanja okolišem u međusobno dogovorenim prioritetnim područjima;

 - (b) poticanja razmjene informacija, tehničkih znanja i najboljih primjera iz prakse u područjima kao što su:
 - i). zeleno i kružno gospodarstvo i najbolje raspoložive tehnike;

- ii. očuvanje i održivo korištenje bioraznolikosti, uključujući mapiranje i procjenu ekosustava i njihovih usluga, njihovo vrednovanje i uključivanje tih ciljeva u druga relevantna područja politike;
- iii. zaštita šuma te održivo upravljanje njima;
- iv. borba protiv nezakonite trgovine divljim biljnim i životinjskim vrstama, među ostalim drvetom i drugim biološkim resursima;
- v. dobro gospodarenje kemikalijama i otpadom;
- vi. politika upotrebe vodnih resursa, tla i zemljišta;
- vii. onečišćenje zraka i smanjenje onečišćujućih tvari kratkog vijeka;
- viii. očuvanje obalnog i morskog okoliša i upravljanje njime;
- ix. društveni i gospodarski učinci uništavanja okoliša;
- x. utjecaj gospodarskih aktivnosti na okoliš i mogućnosti ekologizacije poduzeća;
- xi. pristup informacijama, sudjelovanju i pravosuđu u pitanjima okoliša;
- xii. zajednička akademska istraživanja u pitanjima okoliša.

ČLANAK 4.4.

Klimatske promjene

1. Stranke prepoznaju da su kao odgovor na neposrednu opasnost od klimatskih promjena potrebne zajedničke aktivnosti za razvoj s niskim razinama emisija otporan na klimatske promjene.
2. Stranke prepoznaju važnost međunarodnih pravila i sporazuma u području klimatskih promjena, posebno Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, sastavljene u New Yorku 9. svibnja 1992. (dalje u tekstu „UNFCCC”), Pariškog sporazuma i Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime, sastavljenog u Kyotu 11. prosinca 1997.
3. Stranke surađuju kako bi ojačale suradnju u okviru UNFCCC-a, provele Pariški sporazum i svoje nacionalno utvrđene doprinose.
4. Takva suradnja može obuhvaćati:
 - (a) suradnju na provedbi obveza i djelovanja iz razdoblja prije 2020. radi izgradnje uzajamnog povjerenja između stranaka;
 - (b) olakšavanje daljnjeg djelovanja stranaka koje se temelji na njihovim nacionalnim raspravama i analizi politika;
 - (c) podupiranje gospodarskog razvoja s niskim emisijama stakleničkih plinova u skladu s Pariškim sporazumom;

- (d) podupiranje svih konstruktivnih dijaloga i angažmana u okviru UNFCCC-a, posebno onih koji su uspostavljeni radi procjene zajedničkog napretka u postizanju ciljeva Pariškog sporazuma, kao što je globalni pregled stanja;
- (e) razvoj političkog dijaloga i suradnje u provedbi okvira pojačane transparentnosti uspostavljenog Pariškim sporazumom u zajednički dogovorenim prioritetnim područjima koja uključuju jačanje nacionalnih kapaciteta radi postizanja više razine transparentnosti;
- (f) promicanje bilateralnog dijaloga i suradnje od zajedničkog interesa u cilju podupiranja multilateralnih procesa, prema potrebi, koji mogu znatno utjecati na smanjenje emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog pomorskog i zračnog prometa, posebno u Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva i Međunarodnoj pomorskoj organizaciji;
- (g) promicanje domaćih klimatskih politika i programa kojima se podupiru ciljevi Pariškog sporazuma za ublažavanje klimatskih promjena, prilagodbu na njih i usklađivanje financijskih tokova, među ostalim s pomoću ciljeva i djelovanja sadržanih u nacionalno utvrđenim doprinosima stranaka;
- (h) podupiranje mjera za usklađivanje financijskih tokova s nastojanjima usmjerenima na niske emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene, s naglaskom na uključivom financiranju borbe protiv klimatskih promjena koje je usmjereno na najsiromašnije i skupine koje su posebno osjetljive na negativne učinke klimatskih promjena, kao što su žene i djevojčice;

- (i) promicanje dijaloga o jačanju politika i mjera prilagodbe, među ostalim u pitanjima povezanim s financiranjem prilagodbe, evaluacijom rezultata i povećanjem otpornosti;
- (j) promicanje sinergija djelovanja u području klime na svim razinama između javne uprave, organizacija civilnog društva i privatnih poduzeća te poticanje sudjelovanja privatnog sektora u postizanju gospodarstva s niskim emisijama stakleničkih plinova koje je otporno na klimatske promjene;
- (k) promicanje instrumenata gospodarske politike za djelovanje u području klimatskih promjena, kao što su cijena ugljika, tržišni instrumenti i porezi na emisije ugljika, prema potrebi;
- (l) unapređenje razvoja i uvođenja tehnologija s niskim razinama emisija i drugih klimatski prihvatljivih tehnologija koje su komercijalno održive;
- (m) promicanje globalnih napora za racionalizaciju i postupno ukidanje neučinkovitih subvencija za fosilna goriva kojima se potiče rasipna potrošnja, u potpunosti uzimajući u obzir posebne potrebe i uvjete zemalja u razvoju i minimizirajući mogući negativan učinak na njihov razvoj na način kojim se štite siromašni i pogođene zajednice;
- (n) jačanje bilateralnog dijaloga o drugim područjima klimatske politike koja se mogu pojaviti i poticanje razmatranja međusektorskih pristupa u okviru Pariškog sporazuma i Programa do 2030.

ČLANAK 4.5.

Održiva energija

1. Stranke prepoznaju važnost energetskeg sektora za gospodarsko blagostanje i međunarodni mir i stabilnost te ističu da je transformacija energetskeg sektora ključna za ostvarenje ciljeva utvrđenih u Programu do 2030. i Pariškom sporazumu. Slažu se da je potrebno poboljšati i diversificirati opskrbu energijom, promicati inovacije i povećati energetskeg učinkovitost kako bi se osigurao pristup sigurnoj, održivoj, okolišno prihvatljivoj i cjenovno pristupačnoj energiji. Stranke prepoznaju da energetska tranzicija neće biti bez troškova u regijama te će podupirati pravednu tranziciju. Stranke su dužne raditi na ostvarenju tih ciljeva.
2. Stranke razmjenjuju informacije o energiji te bilateralno, regionalno i multilateralno surađuju kako bi podupirale otvorena i konkurentna tržišta, dijelile najbolje primjere iz prakse, promicale transparentnu regulaciju koja se temelji na znanstvenim spoznajama te raspravljale o područjima suradnje u energetskeg pitanjima.
3. Suradnja između stranaka u skladu s ovim člankom provodi se uzimajući u obzir članke 15.14. dijela III. kako bi se osigurale sinergije.

ČLANAK 4.6.

Upravljanje oceanima

1. Stranke prepoznaju važnost održivog upravljanja oceanima i morima, među ostalim zaštite i očuvanja morskog okoliša, povezanosti između oceana i klime, očuvanja ribarstva, akvakulture i drugih pomorskih aktivnosti te održivog korištenja i odgovornog upravljanja njima, kao i njihova doprinosa osiguravanju okolišnih, gospodarskih i društvenih prilika za sadašnje i buduće generacije.
2. U tu svrhu, na način koji je u skladu s obvezama na temelju međunarodnog prava, posebno Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, sastavljene u Montego Bayu 10. prosinca 1982., stranke se obvezuju da će:
 - (a) promicati aktivno sudjelovanje svih država u pravodobnom dovršetku aktualnih pregovora te sklapanju i provedbi ambicioznog međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta u okviru Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora za očuvanje i održivo korištenje morske bioraznolikosti na područjima izvan nacionalne jurisdikcije;
 - (b) surađivati na postizanju cilja održivog razvoja br. 14 i drugih povezanih ciljeva, među ostalim u relevantnim regionalnim i multilateralnim tijelima i procesima;
 - (c) pridonositi jačanju međunarodnog upravljanja oceanima, među ostalim ispravljanjem regulatornih i provedbenih nedostataka;

- (d) promicati bolju suradnju i savjetovanje unutar i između nadležnih međunarodnih organizacija, instrumenata i tijela u cilju jačanja upravljanja oceanima i promicanja učinkovite provedbe;
- (e) promicati i učinkovito provoditi mjere praćenja, kontrole i nadzora, kao što su sustavi promatrača, sustavi praćenja plovila, kontrola prekrcaja, inspekcije na moru, nadzor države luke i povezane sankcije u skladu sa svojim zakonima i propisima, radi očuvanja ribljih stokova i sprečavanja prelova;
- (f) zadržati ili donositi mjere i surađivati u borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova (NNN), uključujući, prema potrebi, razmjenu informacija o aktivnostima NNN-a u svojim vodama i provedbu politika i mjera za isključivanje proizvoda NNN-a iz trgovinskih tokova i djelatnosti uzgoja ribe;
- (g) surađivati, a prema potrebi i djelovati u regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom u kojima su obje stranke članice, promatrači ili neugovorne stranke koje surađuju, u cilju postizanja dobrog upravljanja;
- (h) smanjiti pritisak na oceane borbom protiv onečišćenja mora i morskog otpada, među ostalim iz kopnenih izvora, plastike i mikroplastike;
- (i) surađivati na razvoju ekosustava i mjera očuvanja te upravljačkih alata za pojedina područja, uključujući zaštićena morska područja, u skladu s pravnim propisima svake stranke i međunarodnim pravom te na temelju najboljih dostupnih znanstvenih informacija radi zaštite i obnove obalnih i morskih područja i resursa;

- (j) poticati jačanje sigurnosti i zaštite oceana razmjenom najboljih primjera iz prakse u pogledu funkcija obalne straže i pomorskog nadzora, među ostalim pojačanom suradnjom relevantnih tijela;
- (k) promicati alate osmišljene po područjima, kao što su prostorno planiranje morskog područja koje se temelji na ekosustavima i integrirano upravljanje obalnim zonama, kako bi se na održiv način razvijale pomorske aktivnosti i upravljalo njima;
- (l) surađivati kako bi se ojačalo istraživanje oceana i prikupljanje podataka;
- (m) podupirati istraživanje mora i znanstveno utemeljene odluke za upravljanje ribarstvom i druge aktivnosti iskorištavanja morskih resursa;
- (n) surađivati kako bi se negativni učinci klimatskih promjena u oceanima, na obalama i u ekosustavima sveli na najmanju moguću mjeru, među ostalim ublažavanjem emisija stakleničkih plinova, posebno ugljikova dioksida, učinkovitim mjerama prilagodbe i potporom provedbi relevantnih međunarodnih sporazuma i međunarodnih djelovanja;
- (o) promicati razvoj održive i odgovorne akvakulture, među ostalim u pogledu provedbe ciljeva i načela sadržanih u Kodeksu odgovornog ribarstva koji je donijela Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda 31. listopada 1995. u Rimu u Italiji;
- (p) razmjenjivati najbolje primjere iz prakse o održivom razvoju odabranih pomorskih gospodarskih djelatnosti od interesa za stranke.

ČLANAK 4.7.

Smanjenje rizika od katastrofa

1. Stranke prepoznaju potrebu za upravljanjem domaćim i globalnim rizicima od prirodnih katastrofa i katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem.
2. Stranke surađuju na poboljšanju mjera prevencije, ublažavanja, pripravnosti, odgovora i oporavka kako bi smanjile rizik od katastrofa, poticale kulturu prevencije i povećale otpornost svojih društava, ekosustava i infrastrukture, a prema potrebi djeluju na bilateralnoj, regionalnoj i multilateralnoj političkoj razini u cilju učinkovitijeg globalnog smanjenja rizika od katastrofa.
3. Stranke se obvezuju promicati razmjenu informacija i dobrih primjera iz prakse u pogledu provedbe i praćenja Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030., donesenog na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a u Sendaiju u Japanu 18. ožujka 2015., putem platformi za regionalnu i globalnu suradnju, a posebno u pogledu procjene rizika, provedbe planova za smanjenje rizika od katastrofa na svim razinama, prikupljanja i upotrebe statističkih podataka o katastrofama i podataka o gubicima, uključujući podatke o procjeni gospodarskog učinka katastrofa.

ČLANAK 4.8.

Razvoj urbane politike

1. Stranke prepoznaju važnost politika za promicanje održivog urbanog razvoja kao sredstva za učinkovit doprinos provedbi ciljeva iz Programa do 2030. i Novog programa za gradove.
2. Stranke promiču suradnju i partnerstvo sa svim ključnim akterima u području održivog urbanog razvoja, posebno u pogledu načina rješavanja urbanih problema na cjelovit i sveobuhvatan način.
3. Kad god je to moguće, stranke razvijaju konkretne prilike za međugradsku suradnju kako bi se pronašla održiva rješenja za urbane probleme radi poboljšanja izgradnje kapaciteta razmjenom iskustava i primjera iz prakse te uzajamnim učenjem.

ČLANAK 4.9.

Suradnja u području poljoprivrede i ruralnog razvoja¹

1. Stranke surađuju u području poljoprivrede i ruralnog razvoja sa zajedničkim ciljem jačanja otpornosti i održivosti proizvodnje hrane, održive poljoprivrede i upravljanja prirodnim resursima kao što su djelovanje u području vode i klime, kružni prehrambeni sustavi, među ostalim sprečavanje i smanjenje gubitka i rasipanja hrane, promicanje organizacija proizvođača, oznake zemljopisnog podrijetla, istraživanje i inovacije, politike ruralnog razvoja i izgledi na poljoprivrednom tržištu.
2. Stranke potvrđuju napore poduzete u okviru međunarodnih foruma za poboljšanje globalne sigurnosti opskrbe hranom i prehrane te održive poljoprivrede i obvezuju se aktivno sudjelovati u suradnji u tim forumima kako bi se do 2030. doprinijelo iskorjenjivanju gladi i svih oblika pothranjenosti.
3. Stranke surađuju kako bi doprinijele ostvarenju Programa do 2030. u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, posebno ciljeva održivog razvoja br. 1, 2, 12, 15 i 17 te drugih relevantnih ciljeva održivog razvoja.

¹ U mjeri u kojoj su pitanja obuhvaćena ovim člankom obuhvaćena i poglavljem 14. suradnja o kojoj je riječ u ovom članku provodit će se u skladu s tim poglavljem.

4. Stranke potiču i promiču učinkovita javna, javno-privatna i partnerstva civilnog društva na temelju iskustva i strategija financiranja partnerstava predviđenih u cilju održivog razvoja br. 17. U tu svrhu stranke nastoje poboljšati bilateralnu suradnju i koordinaciju povezanu s poljoprivredom i ruralnim razvojem na temelju načela svojih dugoročnih ciljeva održivosti iz zelenog plana Europske unije, strategije Europske unije „od polja do stola” i strategije Europske unije za bioraznolikost te čileanskih poljoprivredno-prehrambenih inicijativa za održivost.

POGLAVLJE 5.

GOSPODARSKO, SOCIJALNO I KULTURNO PARTNERSTVO

ČLANAK 5.1.

Poduzetništvo i industrija

1. Stranke surađuju na promicanju povoljnog okruženja za razvoj i poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća (MSP-ova), a prema potrebi i suradnje u području industrijske politike. Takva se suradnja sastoji od:

- (a) promicanja kontakata između gospodarskih subjekata, poticanja zajedničkih ulaganja i uspostave zajedničkih pothvata te informacijskih mreža putem postojećih horizontalnih programa;

- (b) razmjene informacija i iskustava o stvaranju okvirnih uvjeta za MSP-ove radi poboljšanja njihove konkurentnosti te o postupcima povezanim s osnivanjem MSP-ova;
 - (c) olakšavanja aktivnosti MSP-ova stranaka;
 - (d) promicanjem društveno odgovornog poslovanja i poticanjem odgovorne poslovne prakse, uključujući održivu potrošnju i proizvodnju.
2. Stranke surađuju na olakšavanju relevantnih aktivnosti suradnje koje je uspostavio privatni sektor.

ČLANAK 5.2.

Sirovine

1. Stranke prepoznaju da je transparentan pristup utemeljen na tržištu najbolji način za stvaranje okruženja pogodnog za ulaganja u sektor sirovina.
2. Na temelju obostranog interesa, stranke promiču suradnju u pitanjima koja se odnose na sirovine u relevantnom regionalnom ili multilateralnom okruženju ili putem bilateralnog dijaloga na zahtjev bilo koje od stranaka. Cilj je te suradnje promicanje transparentnosti na globalnim tržištima sirovina i doprinos održivom razvoju.

3. Suradnja između stranaka u skladu s ovim člankom provodi se uzimajući u obzir članke 15.14. dijela III. kako bi se osigurale sinergije.

ČLANAK 5.3.

Odgovorno poslovno ponašanje te poslovanje i ljudska prava

1. Stranke podupiru razvoj i provedbu nacionalnih akcijskih planova o poslovanju i ljudskim pravima kojima se osigurava da se u planovima spominju i potiču učinkovite odredbe o dužnoj pažnji u pogledu ljudskih prava.

2. Uzimajući u obzir da su države dužne štiti ljudska prava u vezi s poslovnim aktivnostima na svojem državnom području, stranke promiču odgovorno poslovno ponašanje prema međunarodnim standardima koje su stranke potvrdile i podržale u skladu s Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Smjernicama za multinacionalna poduzeća Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i Općim smjernicama OECD-a o dužnoj pažnji za odgovorno poslovno ponašanje, Tripartitnom deklaracijom Međunarodne organizacije rada (ILO) o načelima koja se odnose na multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku i Programom do 2030.

ČLANAK 5.4.

Zapošljavanje i socijalna pitanja

1. U skladu s Programom do 2030., stranke prepoznaju da je iskorjenjivanje siromaštva u svim njegovim oblicima i dimenzijama, uključujući ekstremno siromaštvo, najveći izazov s kojim se svijet suočava i predstavlja nužan zahtjev za održivi razvoj. U tom pogledu suglasne su razmjenjivati informacije o metodama mjerenja siromaštva kako bi podupirale politike utemeljene na dokazima.
2. Stranke prepoznaju da bi poboljšanje životnog standarda, stvaranje kvalitetnih radnih mjesta i promicanje socijalne zaštite i dostojanstvenog rada za sve – žene i muškarce – trebali biti okosnica politika zapošljavanja i socijalnih politika.
3. Stranke poštuju, promiču i ostvaruju temeljna načela i prava na radu utvrđena u Deklaraciji ILO-a o temeljnim načelima i pravima na radu i popratnim dokumentima, usvojenoj u Ženevi 18. lipnja 1998., Deklaraciji ILO-a o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju, donesenoj 10. lipnja 2008. i odgovarajućim temeljnim konvencijama ILO-a.
4. Stranke jačaju suradnju, među ostalim između socijalnih partnera u području zapošljavanja i socijalnih pitanja, te promiču razmjenu najboljih primjera iz prakse u pogledu zapošljavanja, zdravlja i sigurnosti na radu, inspekcija rada, neprijavljenog rada, socijalnog dijaloga te socijalne zaštite i zaštite na radu, uključujući procjenu učinaka neformalne ekonomije, kao i upravljanje promjenama radnog mjesta.

5. Stranke su suglasne uspostaviti redoviti dijalog kako bi pratile i preispitivale napredak rada u tim područjima od zajedničkog interesa te oblikovanje i učinkovitost svojih politika u tim područjima.

ČLANAK 5.5.

Starije osobe i osobe s invaliditetom

1. Stranke se obvezuju raditi na povećanju dobrobiti, dostojanstva i učinkovitog uključivanja ranjivih skupina u svoja društva, kao i onih koji nailaze na prepreke sudjelovanju u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima, posebno starijih osoba i osoba s invaliditetom.
2. Stranke prepoznaju važnost promicanja pozitivnog starenja i pristupačnosti na svim razinama tijekom cijelog životnog vijeka. Stranke isto tako prepoznaju važnost poštovanja obveza pristupačnosti na temelju Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, donesene 13. prosinca 2006.
3. Stranke su suglasne surađivati kako bi:
 - (a) promicale i razvijale mjere za potporu ili povećanje mogućnosti na tržištu rada za starije osobe i osobe s invaliditetom i njihove socijalne uključenosti;

- (b) osigurale uključivo obrazovanje i cjeloživotno učenje za osobe s invaliditetom, posebno djecu i mlade, kao i za starije osobe;
- (c) promicale ciljne mjere usmjerene na uključivanje osoba s mentalnim i intelektualnim poteškoćama i problemima s mentalnim zdravljem, kao i na njihovu habilitaciju i rehabilitaciju;
- (d) utvrđivale i razmjenjivale dobre primjere iz prakse o uređajima za pomoć, uključujući one koji se upotrebljavaju za pružanje skrbi radi poticanja samostalnog života i koji su korisni i starijim osobama i osobama s invaliditetom, među ostalim u situacijama ovisnosti;
- (e) poboljšale pristupačnost proizvoda i usluga na dosljedan način radi osiguravanja ravnopravnog i nediskriminirajućeg pristupa osobama s invaliditetom ili starijim osobama.

ČLANAK 5.6.

Mladi

1. Stranke prepoznaju važnost mladih kao pokretača rasta i blagostanja. U tom pogledu stranke će naglašavati važnost otvaranja radnih mjesta i prilika za dostojan rad za mlade, kao i razvoja projekata usmjerenih na povećanje njihova građanskog sudjelovanja.

2. Stranke surađuju u cilju:

- (a) olakšavanja aktivnog sudjelovanja mladih osoba u civilnom društvu;
- (b) jačanja razmjene u području politike za mlade i neformalnog obrazovanja mladih osoba i osoba koje rade s mladima;
- (c) promicanja održivog i uključivog razvoja sudjelovanjem u dijalogu u cilju podupiranja kampanja za podizanje svijesti u pogledu ljudskih prava i nediskriminacije usmjerenih na mlade.

3. U tom će okviru zajednički raditi na borbi protiv vršnjačkog i drugog nasilja u obrazovnim ustanovama.

ČLANAK 5.7.

Kultura

1. Stranke surađuju u okviru relevantnih međunarodnih foruma, posebno u okviru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva i promicanja kulturne raznolikosti, među ostalim provedbom Konvencije UNESCO-a o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja, donesene 20. listopada 2005.

2. Stranke promiču bliskiji dijalog i suradnju u kulturnom i kreativnom sektoru, među ostalim u pogledu novih i tehnologija u nastajanju te audiovizualnih medija, imajući na umu bilateralne sporazume koji postoje s državama članicama, kako bi se, među ostalim, poboljšalo uzajamno razumijevanje i poznavanje njihovih kultura te razmjena u tom području.
3. Stranke nastoje poduzimati odgovarajuće mjere za promicanje kulturne razmjene i provedbu zajedničkih inicijativa u različitim kulturnim područjima, uključujući koprodukciju u područjima medija, filma i televizije, koristeći se dostupnim instrumentima i okvirima suradnje.
4. Stranke potiču međukulturni dijalog među organizacijama civilnog društva te pojedincima iz svih stranaka.

ČLANAK 5.8.

Istraživanje i inovacije

1. Stranke surađuju u području znanstvenih istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija na temelju zajedničkog interesa i uzajamne koristi te u skladu sa svojim internim pravilima i odredbama. Ta je suradnja usmjerena na promicanje društvenog i gospodarskog razvoja, rješavanje globalnih društvenih pitanja, postizanje znanstvene izvrsnosti, poboljšanje regionalne konkurentnosti te jačanje odnosa između stranaka radi stvaranja dugotrajnih partnerstava. Stranke potiču politički dijalog i koriste se različitim instrumentima, kao što je Sporazum o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji između Europske zajednice i Republike Čilea, sastavljen u Bruxellesu 23. rujna 2002., na komplementarne načine.

2. Stranke nastoje:

- (a) poboljšati uvjete za mobilnost istraživača, znanstvenika, stručnjaka, studenata i poduzetnika te za prenošenje materijala i opreme preko granica;
- (b) olakšati uzajamni pristup znanstvenim, tehnološkim i inovacijskim programima, istraživačkim infrastrukturama i objektima, publikacijama i znanstvenim podacima;
- (c) povećati suradnju u prednormativnim istraživanjima i normizaciji;
- (d) promicati zajednička načela za pošteno i pravedno postupanje s pravima intelektualnog vlasništva u istraživačkim i inovacijskim projektima;
- (e) poticati politički dijalog o inovacijama, posebno usmjeren na mala i srednja poduzeća, u cilju stvaranja novih dobara i usluga te poticanja tehnoloških inovacija i poduzetništva;
- (f) povećati broj zajedničkih poslovnih projekata u području primijenjenog istraživanja i razvoja kojima se nastoje stvoriti inovativna rješenja za zajedničke probleme i izazove;
- (g) poticati mreže i veze između istraživačkih i inovacijskih institucija, kao što su sveučilišta i istraživački centri te poduzeća u regijama stranaka, radi razvoja aktivnosti bliskih tržištu;

- (h) podupirati socijalne i javne inovacijske programe usmjerene na poboljšanje društvenog razvoja regija, a posebno kvalitete života građana;
- (i) promicati suradnju i razmjenu najboljih primjera iz prakse, politika i strategija, uključujući globalne izazove, među tvorcima politika, inovacijskim agencijama i drugim relevantnim dionicima.

3. Stranke promiču sljedeće aktivnosti koje uključuju vladine organizacije, javne i privatne istraživačke centre, visoka učilišta, agencije i mreže za inovacije te druge dionike, među ostalima MSP-ove:

- (a) zajedničke inicijative za informiranje o znanstvenim, tehnološkim i inovacijskim programima i programima izgradnje kapaciteta te o prilikama za međusobno sudjelovanje u tim programima;
- (b) zajedničke sastanke i radionice za razmjenu informacija i najboljih primjera iz prakse te utvrđivanje područja za zajedničko istraživanje;
- (c) zajednička i sufinancirana djelovanja u području istraživanja i inovacija, uključujući tematske mreže, u područjima od zajedničkog interesa;
- (d) uzajamno priznato ocjenjivanje i vrednovanje znanstvene suradnje i suradnje u području inovacija te diseminaciju odgovarajućih rezultata.

ČLANAK 5.9.

Suradnja u polarnim pitanjima

Stranke prepoznaju važnost dijaloga te bilateralne i multilateralne suradnje u polarnim pitanjima. Takva se suradnja usmjerava putem stručnog dijaloga i razmjene najboljih primjera iz prakse, među ostalim u okviru Komisije za očuvanje antarktičkih morskih živih resursa.

ČLANAK 5.10.

Digitalna politika

1. Stranke prepoznaju da informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) jačaju gospodarski, obrazovni i društveni razvoj. Stranke razmjenjuju stajališta o svojim politikama u tom području.
2. Stranke stoga surađuju u području politike IKT-a. Takva suradnja može obuhvaćati:
 - (a) razmjenu mišljenja o različitim aspektima strategije digitalnog jedinstvenog tržišta Europske unije, posebno o politikama i propisima o elektroničkoj komunikaciji, uključujući pristup širokopoljnim uslugama, zaštitu privatnosti i osobnih podataka, tokove podataka, zahtjeve u pogledu lokalizacije podataka, e-upravu, otvorenu upravu, otvorene podatke, internetsku sigurnost, e-zdravstvo i neovisnost regulatornih tijela;

- (b) razmjenu stajališta o neutralnosti mreže kao načelu za promicanje slobodnog i otvorenog interneta te o stvaranju internetskih usluga i aplikacija i pristupu tim uslugama i aplikacijama u korist svih građana;
- (c) promicanje IKT-a kao sredstva društvenog, kulturnog i gospodarskog razvoja, socijalne i digitalne uključenosti i kulturne raznolikosti, ključnog za poticanje povezivosti škola i razvijanje istraživačkih i akademskih mreža;
- (d) razvijanje međusobne povezanosti i interoperabilnosti istraživačkih mreža, infrastruktura i usluga u području računalstva i znanstvenih podataka te promicanje tog razvoja u regionalnom kontekstu;
- (e) suradnju u području e-uprave i usluga povjerenja kao što su elektronički potpisi i elektronička identifikacija, koja je usmjerena na razmjenu načela politike, informacija i dobrih primjera iz prakse o upotrebi IKT-a radi modernizacije javne uprave te promicanja visokokvalitetnih javnih usluga i transparentnog upravljanja javnim sredstvima;
- (f) razmjenu informacija o normama, ocjeni sukladnosti i homologaciji, među ostalim radi olakšavanja trgovine;
- (g) promicanje razmjene i osposobljavanja specijalista, posebno mladih stručnjaka i žena;
- (h) promicanje digitalnih vještina.

ČLANAK 5.11.

Obrazovanje i visoko obrazovanje

1. Stranke surađuju u području obrazovanja u cilju podupiranja razvoja ljudskog kapitala, posebno na razini visokog obrazovanja.
2. Kako bi poduprle kvalitetu i modernizaciju sustavâ visokog obrazovanja, stranke:
 - (a) promiču mobilnost studenata, sveučilišnih nastavnika i administrativnog osoblja putem postojećih ili novih programa;
 - (b) jačaju kapacitete u ustanovama visokog obrazovanja;
 - (c) poboljšavaju mehanizme za priznavanje kvalifikacija i razdoblja studiranja u inozemstvu, u skladu sa zakonima svake stranke.

ČLANAK 5.12.

Civilna satelitska navigacija, promatranje Zemlje i druge svemirske aktivnosti

1. Stranke prepoznaju da svemirske aktivnosti imaju pozitivan učinak na gospodarski, društveni i održivi razvoj okoliša i industrijsku konkurentnost.

2. Stranke surađuju, u skladu s međunarodnim konvencijama i svojim zakonima, u pitanjima od zajedničkog interesa u području civilnih svemirskih aktivnosti, kao što su:

- (a) istraživanja svemira, uključujući satelitsku navigaciju i promatranje Zemlje sudjelovanjem u programu Obzor Europa;
- (b) suradnja u području aplikacija i usluga globalnih navigacijskih satelitskih sustava, uključujući ponajprije znanstvena istraživanja, industrijsku suradnju, trgovinu i razvoj tržišta, standarde primjene, certifikaciju i regulatorne mjere;
- (c) razvoj satelitskih sustava proširivanja, posebno za sustave zračnog prijevoza ili proširivanja, uzajamna zaštita infrastrukture satelitskih navigacijskih sustava, suradnja u području interoperabilnosti, kompatibilnosti i uporabe spektra;
- (d) promatranje Zemlje i znanost o Zemlji, uključujući suradnju u multilateralnim forumima, a posebno u Skupini za promatranje Zemlje („GEO”) i Odboru za satelitsko promatranje Zemlje („CEOS”) za rješavanje društvenih izazova i olakšavanje poslovnih i inovacijskih partnerstava u promatranju Zemlje u okviru komponente Copernicus svemirskog programa Unije utvrđivanjem područja od zajedničkog interesa;
- (e) satelitska komunikacija.

ČLANAK 5.13.

Turizam

1. Stranke surađuju u području turizma u cilju poboljšanja razmjene informacija i uspostave najbolje prakse kako bi osigurale uravnotežen i održiv razvoj turizma te poduprle stvaranje radnih mjesta, gospodarski razvoj i poboljšanje kvalitete života.
2. Stranke se osobito usredotočuju na:
 - (a) očuvanje i povećanje potencijala prirodne i kulturne baštine;
 - (b) poštovanje cjelovitosti i interesa lokalnih zajednica;
 - (c) promicanje suradnje između svojih regija te regija i općina susjednih zemalja;
 - (d) promicanje razmjene informacija i suradnje u kreativnoj industriji te inovacijama u sektoru turizma.

ČLANAK 5.14.

Statistika

1. Stranke surađuju u području statistike.
2. Takva suradnja može obuhvaćati:
 - (a) promicanje usklađivanja statističke metodologije kako bi se poboljšala usporedivost podataka;
 - (b) izradu i diseminaciju službene statistike te izradu pokazatelja;
 - (c) razmjenu znanja i dobrih primjera iz prakse između službenih institucija Čilea zaduženih za statistička pitanja i postupke i odgovarajućih institucija u Europskoj uniji.

ČLANAK 5.15.

Promet

1. Stranke surađuju u relevantnim područjima prometne politike, među ostalim integrirane prometne politike, u cilju razvoja i podupiranja učinkovitog, održivog, sigurnog, pouzdanog i okolišno prihvatljivog prometnog sustava za putnike i robu.

2. Cilj je takve suradnje promicanje:

- (a) razmjene informacija o prometnim politikama, standardima i najboljim primjerima iz prakse te drugim temama od zajedničkog interesa;
- (b) međusobnog povezivanja i interoperabilnosti mreža;
- (c) pristupa multimodalnom prometnom sustavu;
- (d) okruženja pogodnog za ulaganja;
- (e) sigurnosti i zaštite prometnih sustava;
- (f) prometnih pitanja povezanih s okolišem;
- (g) niskougličnih ili bezugličnih prometnih rješenja, istraživanja i inovacija, pametnih i digitalnih rješenja;
- (h) stručnog dijaloga i suradnje u okviru međunarodnih foruma o prometu;
- (i) održivih prometnih rješenja, među ostalim u vezi s gradskom mobilnošću; i
- (j) olakšavanja trgovine, veće učinkovitosti i optimizacije operacija prijevoza i logistike digitalizacijom i pojednostavnjenjem zahtjeva za izvješćivanje za sve vrste prijevoza.

POGLAVLJE 6.

DRUGA PODRUČJA

ČLANAK 6.1.

Makroekonomske politike

Stranke surađuju na području razmjene informacija i stajališta o makroekonomskim politikama i trendovima i promiču je.

ČLANAK 6.2.

Porezna pitanja

Stranke priznaju i obvezuju se provoditi načela dobrog upravljanja u području poreza, među ostalim globalne standarde o transparentnosti i razmjeni informacija te minimalne standarde protiv smanjenja porezne osnovice i premještanja dobiti, kao i uklanjati štetnu poreznu praksu. Stranke će promicati jednake uvjete i raditi na poboljšanju međunarodne suradnje u području poreza kako bi se spriječila utaja i izbjegavanje plaćanja poreza.

ČLANAK 6.3.

Politika zaštite potrošača

Stranke prepoznaju važnost osiguravanja visoke razine zaštite potrošača i u tu svrhu nastoje surađivati u području politike zaštite potrošača. Stranke su suglasne da takva suradnja, u mjeri u kojoj je to moguće, može uključivati:

- (a) razmjenu informacija o njihovim okvirima za zaštitu potrošača, među ostalim o zakonima o zaštiti potrošača, sigurnosti potrošačkih proizvoda, pravnoj zaštiti potrošača i izvršavanju zakonodavstva o zaštiti potrošača; i
- (b) poticanje razvoja neovisnih udruga potrošača i kontakata među predstavnicima potrošača.

ČLANAK 6.4.

Javno zdravstvo

Stranke su suglasne surađivati u pitanjima javnog zdravlja, posebno u pogledu sprečavanja i kontrole zaraznih bolesti, pripravnosti za borbu protiv izbijanja visokopatogenih bolesti, provedbe Međunarodnih zdravstvenih propisa iz 2005. koje je donijela Svjetska zdravstvena skupština 23. svibnja 2005. i borbe protiv antimikrobne otpornosti.

ČLANAK 6.5.

Suradnja u području sporta i tjelesne aktivnosti

Stranke će surađivati u području sporta i tjelesne aktivnosti kao načinu doprinosa razvoju aktivnog i zdravog načina života, uključujući promicanje tjelesne aktivnosti za poboljšanje zdravlja u svim dobnim skupinama, promicanje društvenih uloga i obrazovnih vrijednosti sporta te borbu protiv prijetnji sportu, kao što su doping, namještanje utakmica, rasizam i nasilje.

POGLAVLJE 7.

MODERNIZACIJA DRŽAVE I JAVNE UPRAVE, DECENTRALIZACIJA, REGIONALNA POLITIKA I MEĐUINSTITUCIJSKA SURADNJA

ČLANAK 7.1.

Modernizacija države

U kontekstu političkog dijaloga i suradnje stranke će raditi na razmjeni iskustava u pitanjima povezanim s modernizacijom i decentralizacijom države i javne uprave, izvlačeći pouke iz najboljih primjera iz prakse stranaka u pogledu globalne organizacijske učinkovitosti te postojećeg zakonodavnog i institucionalnog okvira u cilju postizanja dobrog upravljanja, uključujući sljedeće:

- (a) priznavanje autonomije i uloge vrhovnih revizijskih institucija u promicanju dobrog upravljanja na svim razinama osiguravanjem učinkovitosti, odgovornosti, djelotvornosti i transparentnosti;
- (b) promicanje transparentnosti i odgovornosti prema građanima u javnim politikama i donošenju odluka te jačanje uloge civilnog društva u tom području;
- (c) promicanje kulture poštenja i čestitosti u javnoj službi koja obuhvaća društvo u cjelini, u suradnji s privatnim sektorom i civilnim društvom;

- (d) promicanje, podupiranje i poticanje inovacija u javnom sektoru, pružajući rješenja za probleme i izazove na različitim razinama i područjima rada kako bi se stvorila javna vrijednost u inovacijskom ekosustavu i društvu.

ČLANAK 7.2.

Regionalna politika i decentralizacija

1. Stranke prepoznaju važnost politika za promicanje uravnoteženog i održivog regionalnog i teritorijalnog razvoja. Stranke prepoznaju važnost regija i suradnje s podnacionalnim vlastima te kako one mogu donijeti važna saznanja o javnim politikama u skladu sa zahtjevima buduće decentralizacije Čilea.
2. Stranke će, kad god je to moguće, surađivati u cilju poboljšanja sustava upravljanja na različitim razinama, izgradnje kapaciteta putem razmjene iskustava i primjera iz prakse te uzajamnog učenja, na održivim rješenjima za teritorijalne i regionalne razvojne izazove, politikama usmjerenima na promicanje socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije, uključujući prekograničnu suradnju, na uspostavi i provedbi regionalne politike i organizaciji strategija teritorijalnog razvoja te na pitanjima partnerstva, postupcima i metodama planiranja i evaluacije, regionalnim inovacijama i politikama pametne specijalizacije.
3. Stranke se obvezuju, kad god je to moguće, povećati dinamiku i proširiti mogućnosti suradnje između regija Europske unije i regija Čilea osmišljavanjem i provedbom zajedničkih programa i projekata usmjerenih, među ostalim, na regionalni i teritorijalni razvoj.

4. Stranke će nastojati razmjenjivati iskustva i dobre primjere iz prakse o međuodnosima decentralizacije i provedbe regionalne politike.

ČLANAK 7.3.

Međuinstitucijska suradnja

1. Stranke se obvezuju poticati i olakšavati bliskiji dijalog i suradnju među predmetnim ustanovama u bilo kojem od područja obuhvaćenih ovim Sporazumom. U tu svrhu stranke će poticati kontakte između institucija Vlade Čilea i javnog sektora te drugih relevantnih institucija Čilea s odgovarajućim institucijama u Europskoj uniji kako bi se riješilo pitanje najšire moguće sektorske suradnje koja može obuhvaćati:

- (a) sprječavanje i borbu protiv korupcije;
- (b) organizacijsko osposobljavanje i potporu;
- (c) pružanje tehničke pomoći čileanskim institucijama odgovornima za izradu, provedbu i ocjenjivanje javnih politika te za pružanje informacija o tim politikama, što uključuje sastanke osoblja institucija Europske unije s kolegama iz Čilea;

- (d) redovitu razmjenu informacija koje se smatra potrebnima, među ostalim uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija, te razvoj informacijskih mreža, vodeći pritom računa o zaštiti osobnih podataka u svim područjima u kojima je potrebna razmjena podataka;
 - (e) razmjenu informacija i dobrih primjera iz prakse u pogledu digitalizacije državnih postupaka povezanih s pružanjem usluga građanima;
 - (f) prijenos specijaliziranog znanja;
 - (g) preliminarne studije i zajedničku provedbu projekata koji uključuju razmjerni financijski doprinos;
 - (h) razvoj akcijskih planova, uključujući kontaktne točke, rokove i mehanizme procjene;
 - (i) doprinos stvaranju sposobnosti, kompetencija i vještina u području javnih inovacija.
2. Stranke sporazumno mogu dodati druga područja djelovanja onima iz stavka 1.